

מסורת הש"ס

6) זכמים ד: [ג] מ.ה. 7) וימלא סב. ע"ש. 8) נעל מו: זילע סא. 9) לקמן ע"ה. 10) [שמות י"ג]. 11) [לקמן ע"ה]. 12) [שמות י"ג]. 13) ע"ה ע"ה. 14) ע"ה ע"ה.

תורה אור השלם 1. וקפך קדו על ראש העולה וירצה לו לכפר עליו: ויקרא א ד

הגהות הב"ח 6) תוס' ד"ה כי לית וכו' ששחטן בחורן קודם פסחת היכל: 7) [שמות י"ג] על וכו' וקשה לרי"ד דאמר כתיב:

מוסף רש"י האופה מיו"ט לחול. לאחר ששדך אפה, דהא ודאי לחול הוא [בבב] כ"א. לאחר שאלו זבנג סעודתו, דפשיטא לן דלא חזי ליה מדי האירנה על אורנה שהוא חול [וע"ה]. 10) [שמות י"ג]. 11) [שמות י"ג]. 12) [שמות י"ג]. 13) [שמות י"ג]. 14) [שמות י"ג].

מוסף תוספות א. מעשה גדול. תוס' שאלן. ב. עין תוס' שאלן שמהן. ג. מה טומאת בשר לא עשה בה מקצת טומאה ככל בטומאת א"ל. טומאת גברי כן. ט. שם נגמ'. ו. תנא הערל עקבא מדברי ר' עירי כטמא וגו'. ה. [ועל דין] לא שייך למימר דקאי. תוס' שאלן. ו. דלא בעי סמיכה דדין פריך פריך כל הגט נכח. וכו' והא בעי סמיכה ומשני בנשים. ט.

רבינו הגנאל וכו' פליגי רבה ורב חסדא בהא פליגי, וכפר עליו ואמרינן עליו ולא על חברו, רבה דייק עליו ולא על חברו וכו' סבר [ריקף] בעינן חברו דפסול דומיא דרייה מה הוא בר כפרה אף חברו דבר כפרה, אבל ערל דלאו בר כפרה הוא אם זרק עליו לא פסול. רוב חסדא אמר האי נמי בר כפרה הוא הואיל דאי בעי מיתקן נפשיה ומכפר השתא נמי בר כפרה קרינא ביה. ומי אית ליה לרב חסדא הואיל והא איתמר בהאופה מיום טוב לחול רב חסדא אמר לוקה רבה אמר אינו לוקה הואיל ואי מקלעי ליה אורחין חזי ליה וכו', הנה רבה הוא אדתי ליה הואיל אבל רב חסדא לית ליה הואיל

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

סב.

עין משפט
נר מצוה

בר א מיי פטי' מהל' פטוי' ונודשין הלכה מ: בה ב מיי פ"ד מהל' ק"פ הלכה ב: בו א מיי פ"ב מהל' צילת מקדש הי"ב:

רבינו הגנאל (המשך) כ"י. פי' מחוסר מעשה מילה. ופריקין כי לית ליה לרב חסדא הואיל להקל אבל לחומרא אית ליה. ומתמהו' מאי שנא האי תנא דאי איכא מקצת מבני חבורה טמאין ומקצתן טהורין דפשיטא ליה דלא פסלי הטמאין לטהורין אלא אוכלין הטהורין ולא חיישנן בטומאה ואי איכא מקצת מבני חבורה ערלים ומקצתן מולדי דמספקא ליה. ואמר ליה רבינא בטומאת בשר היא היכי דמי כגון שנטמא מקצת אברין של זבח והטמאין נשרפין והטהורין נאכלין ולא פסלי הטמאין לטהורין. ופלי מצינו לאוקמה בטומאת בשר והא תאני סיפא דתין דבר שאינו נהוג בכל הובחים היינו עולה מדבר שאינו נהוג בכל הובחים הטומאה, ואי בטומאת בשר אמאי אינה נהוגת בכל הובחים מי משכחת בשר דבז טמא שהותר, אלא בטומאת גברי ומאי אינה נהוגת בכל הובחים ערל וטמא משלחין קרבנותיהן וקריבין, דלא גרידי מבכרי ותנן בשקלים כברי ששלח עולתו ממדינת חום ושילח עהון בסנין קריבין משלו כ"י, ותנן נמי בגטין השולח טמאן ממדינת חום מקריבין אותה בחוקת שהוא קיים כ"י. ותנינן בהרות כהנים ואם האכל מבושר זבח שלמים וגו', יכול השוחט לערלים ולטמאין היא בלא ירצה, חיל מקריבין אותו בלא ירצה ואין השוחט לערלי ולטמאין בלא ירצה, מכאן שהערל והטמא משלחין קרבנותיהן דכהנים אכלו להו וראוין הן. [ואפי'] [אבל] בפסח לא ערל ולא טמא אין משלחין פסחיהן דהא איש לפי אכלו תכוסו כתיב והני לאו בני אכילה וניהו. ואמר רבינא שום טומאה פריך ולעירלם ירשא בטומאת בשר סיפא בטומאת גברי. איבעית אימא ירשא וסיפא בטומאת בשר ומאי אינה נהוגת בכל הובחים, דאילו כל הובחים בין נטמא חלב וברש קיים ובין נטמא בשר וחלב קיים, וזרק את הדם כרבינו לוימר קמן. ודברים פשיטין הן. והאי דפריך ואל תוכיח טומאה שהותרה מכללה, בפסח שבא בטומאה פריך. ותנן פסח הבא בטומאה נאכל בטומאה שלא בא בתחלתו אלא לאכילה.

האי מחוסר מעשה בו'. הקשה ריב"ז דפ' אלו עוצרין (דף מ:): מסיק כתישה צ"ט מי שרי משמע אי הוה שרי אמרינן הואיל אע"ג דמחוסר מעשה ומירך ר"י דהאי מעשה דמילה חשיב טפי': כ"י לית זיה לקולא וכו'. נראה דרב חסדא לא פסל אלא מדרבנן דמדלאורי' לא שייך לחלק בין לחומרא בין לקולא ומדלאורי' לא אמרינן הואיל כלל אפי' לחומרא וכן מוכח בר"פ שני שעירים (וימא ד"ג): דקאמר רבינא השתא דאמר ר"ח מחוסר הגרלה כמחוסר מעשה דמי פי' אם שחט שעיר יום הכפורים צמון היה פטור משום דמחוסר הגרלה אי לאו משום דחוי לשעיר חילון שלמים 6) ששחטן קודם פתיחת ההיכל פטור מחוסר פתיחה כמחוסר מעשה דמי אלמא לית ליה הואיל אפילו לחומרא ואין להקשות אי מדרבנן היאך יתחייב פסח אחר הא קמייתי חולין לעורה לא היא כיון דלא יזרוק הדם אינו יוצא ומוטר ללאת באתר וכן מוכח בירידה לולין דלמחר רב לא זרק את הדם חייב לעשות פסח אחר כ"י 7) (תימה דהשתא לרב אפי' דמחשבת ערלים המנויין לכ"ע פסל אף בזריקה לחומרא ואין להקשות אי מאן דמכשר ואסדרא משמע איפכא דהשתא כשאנינו מנויין לא פסלה כ"ש צמנויין):

מאי שנא טומאה דפשיטא זיה ומאי שנא ערלה דמספקא זיה. תימה לרשב"א דלמא טומאה פשיטא ליה משום דליפנין טומאת גברי מטומאת בשר? וכי תימא דמשמע ליה דאי פשיטא לן צטומאת גברי דלא עשה זה מקצת טומאה ככל טומאה הוא הדין בערלה משום דמחד קרא דלפי אכלו נפקי ותו לא הוה שייך למיפק מומן מכל מקום מאי קאמר דנין דבר שלא הותר מכללו כ"י. הא ע"כ איכא למילף טפי טומאת גברי מטומאת גברי דהוי טומאה כ"י מטומאה דומי ליה בכל ז' מדנילף טומאת גברי מומן דלא דמי ליה כלל וכיון דפשיטא לן צטומאה דגברי פשיטא לן נמי בערלה כיון שיש להשוותם והיכי קצני למילף ערלה מומן ואומר ר"י דטומאת גברי נמי איכא למימר דנילף טפי מומן מדנילף מטומאת בשר משום דלילין פסול מחשבה מפסול מחשבה ואלו תוכיח טומאת בשר דלא הוי פסול מחשבה: ערלה משלחין קרבנות וטמא משלחין כ"י. כרזי עקיבא אחיא דמרזבי ערל כי טמא צמנויין 8) (דף ד:): דאי לאו הכי ליימי איהו גופיה קרבנותיו וקשה לרי"ב 9) צריש שגהג 10) שמה פטור מן הטמא שגהגמר וצלת שמה אפסלתם שמה כל שישנו צרישה ישנו צהצאה וכל שאינו כ"י משמע דטמא אינו משלחן שום קרבן דזהוהו קרא גופיה כתיבי שאר

בהאי קרא קמיופלאי יוגרצה לו לכפר עליו 6) עליו ולא על חברו רבה סבר חבירו דומיא דרידיה מה הוא דבר כפרה אף חבירו דבר כפרה לאפוקי האי ערל דלאו בר כפרה הוא ורב חסדא סבר האי ערל נמי כיון דבר חיובא הוא בר כפרה הוא [הואיל] דאי בעי מתקן נפשיה 7) ומי אית ליה לרב חסדא הואיל והא איתמר 8) האופה מיו"ט לחול רב חסדא אמר לוקה רבה אמר אינו לוקה רבה אמר אינו לוקה אמרינן הואיל ואי מקלעי ליה אורחים חזי ליה השתא נמי חזי ליה ולא לקי רב חסדא אמר לוקה לא אמרינן הואיל בשלמא דרבה אדרבה לא קשיא הכא מחוסר מעשה התם דלא מחוסר מעשה אלא דרב חסדא אדרב חסדא קשיא אמרי כי לית ליה לרב חסדא הואיל לקולא לחומרא אית ליה אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא קתני הואיל וערלה פוסלת וטומאה פוסלת מה טומאה לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה אף ערלה לא עשה מקצת ערלה ככל ערלה היא טומאה היכי דמי אילימא בטומאת גברי ומאי לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה דאי איכא ארבעה וחמשה גברי טמאין וארבעה וחמשה גברי טהורין לא פסלי להו טמאין לטהורין גבי ערלה נמי הא לא פסלי דתנן למולין ולערלים כשר מאי שנא טומאה דפשיטא ליה ומאי שנא ערלה דמספקא ליה אלא בטומאת בשר ומאי לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה דאילו איטמי חד מאברים האי דאיטמי שרפינן ליה ואיך אכלינן ליה במאי אוקימתא בטומאת בשר אימא סיפא דנין דבר שאינו נהוג בכל הובחים מדבר שאינו נהוג בכל הובחים ואל יוכיח זמן שנוהג בכל הובחים ומאי טומאה אי נימא טומאת בשר אמאי אינו נהוג בכל הובחים אלא פשיטא בטומאת גברי ומאי אינו נהוג בכל הובחים דאילו בכל הובחים ערל וטמא משלחין קרבנותיהן ואילו בפסח ערל וטמא אין משלחין פסחיהן וירשא בטומאת בשר וסיפא בטומאת גברי א"ל אין שם טומאה קא פריך ואיבעית אימא סיפא נמי בטומאת בשר ומאי אינו נהוג בכל הובחים דאילו 7) בכל הובחים בין שנטמא חלב ובשר קיים בין שנטמא בשר וחלב קיים אינו זורק את הדם בפסח נטמא אוקימתא בטומאת בשר אימא סיפא דנין דבר שלא הותר מכללו מדבר שלא הותר מכללו ואל תוכיח טומאה שהיה הותרה מכללה במאי אילימא בטומאת

בהאי קרא פליגי. וסיתכפרו זו ערלים וסיתכפרו זו ערלים דקאמר שאין מנויין עליו קאמר ומשום מחשבת שלא למנויין קאמר אכל צמנויין עליו ושחטו לעולים שהן נמי מנויין לזרוק דמו למנויין ערלים שבהם לבדם דהואיל כולה זריקה לערלים מנויין דכולי עלמא פסול ובערלים שאינן מנויין ומשום מחשבת שלא למנויין פליגי ובהאי קרא דשלא למנויין בזריקה מהכא נפיק בכל הקרבנות לכפר עליו ויינו זריקה עליו ולא על הזורק לשם חבירו: רבה סבר חבירו. דפסול משום שנינו בעלים דומיא דרידיה זעינן מה הוא דבר כפרה כ"י: מסקן נפשיה. מל את עצמו: הואיל ואי מיקלעי ליה אורחים חזי ליה לא לקי. ואע"ג דהיה השתא לא סעד ליה ולא כרץ למידי: אלא דרב חסדא קשיא. השתא היכא דלא מחוסר מעשה כגון זימון אורחים דלאו מעשה הוא לית ליה הואיל הכא גבי ערל דמחוסר מעשה אית ליה הואיל: לקולא. לפוטרו ממלקות: לחומרא. לפסול בפסחים: צטומאס גברי. שגמנו עליו טמאין וטהורין וכדפרישית לעיל 8): לא פסלי לן עומאין. לפסח על הטהורין: ערל וטמא משלחין קרבנותיהן. בעורה חוץ מפסח דבעינן ראי לאוכלו שאכילת צעליו מעכבת זו דכתיב 9) לפי אכלו תכוסו: ואיבעית אימא. לעולם שצטומאס בשר ומאי אינו נוהג בכל הצדדים אין מנהגא צהאר זכמים שזה למנהגא צהאר דאילו צהאר זכמים ל"י הושע דלמחר צריכד לולין [לקמן דף ע"ה]. אם אין צהאר אין דם אם צהאר קיים לאכילת אדם או חלב קיים לאכילת מזבח וזרק את הדם ואילו פסח לא מנהיג אכילת מזבח לזרוק דם עליה אלא אם נשמיר כזית צהאר כדמתן צריכד לולין 10): דנין דבר שלא הותר מכללו. ערלה דמקום מדבר שלא הותר מכללו. זמן 11) היכא איפשראי. טומאת בשר לאכילה אפילו קרבן ליצור שדומה טומאה הני מילי להקרבנה אכל למיכלה צטומאה לא דתנן צריכד לולין [לקמן ע"ה]: חמשה דברים צאין צטומאה ואין נאכלין צטומאה כ"י: אלא פשיטא צטומאס גברי שפסח לא עשה שאל הותר ליחד טמא לשלח פסחו לעורה לשחוט הותר ליצור טמאין להציא פסחיהן צטומאה אם רוצן טמאין נמלא שהותרה מכלל איסורה: שמתחלתו

קרבנות ועולותים וזכמים וגו' ואומר ר"י דמכל מקום דווקא צמנויין צרישה קפיד קרא ואע"ג דכל הקרבנות כתיבי צקלא קאי אכוליה דהא מעשרות ותרומה כתיבי נמי התם 12) ועוד קשה לרי"ב טמא איך משלח קרבנות והא צעי סמיכה ואפילו למאן דלמחר צרישה צמקת לא שמה צרישה ליכא למימר אפסר דמעילי ידיה וסמיק דהא צפרק כל הפסולים 13) אמרינן כל הסומך ראשו ורצו מכניס מאי טעמא כל כמו צעינן ומירך ר"י דהכא מיירי צעופות וכן משני בכל הגט 14) גיטין דף כח: אי נמי צבכור ומעשר דלא צעי סמיכה דמתן פרק שתי מדות 15) (מנחות דף ק"ג): וצקרבן נשים 16) ליכא לאוקמי משום ערל: [וע"ש מוס' צימות קד: ד"ה דלמחר: אילימא